

Monumentnummer*: 514883

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 februari 2000
Kadaster deel/nr 82682/54

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Grou		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Kerkstraat	2			9001 AA	Grou		
Kerkstraat	3			9001 AA	Grou		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Grouw		A					2096
Grouw		A					5015

Omschrijving**

Inleiding

Het CATECHISATIELOKAAL (huisnr. 3) met WOONHUIS (huisnr. 2) en HEKWERK uit 1905 onder Overgangsarchitectuur is vermoedelijk een ontwerp van K.B. Budstra. Volgens rekeningen van de kerkvoogdij werd hij betaald voor het maken van het bestek, de tekeningen en het houden van toezicht tijdens de uitvoering van de bouw van het "Lokaal voor Godsdienstonderwijs met woning". De uitvoerder van de bouwwerkzaamheden was D.T. Hiemstra. Het lokaal werd op 12 oktober 1905 feestelijk ingewijd. Het ijzeren hek in de voortuin van het gebouw werd uitgevoerd door H.W. van der Schaaf; de gietijzeren ornamenten zijn vermoedelijk afkomstig van de Fa. B. Mohrmann uit Leeuwarden.

De kerkvoogden lieten het lokaal inrichten met banken van de Fa. Leyden & Van Beest uit Rotterdam, die enkele zichtexemplaren had toegezonden. De keuze van banken werd door sommige van de kerkvoogden als ouderwets en schools ervaren, anderen wezen op de stimulans voor het schoonheidsgevoel en de hygiëne en op de mogelijkheid het lokaal eventueel te gebruiken als bijzondere school. De woning werd opgeleverd met gestucadoorde wanden. Het verzoek van de bewoner (Jouke de Jong) om een behangsel te mogen aanbrengen werd afgewezen om hygiënische redenen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De banken zijn niet meer aanwezig; de wanden zijn inmiddels behangen. Het catechisatielokaal ligt tegenover de van rijkswege beschermde hervormde kerk (monumentnummer 22894) en naast de pastorie, die niet van rijkswege is beschermd wegens de geringe architectuurhistorische waarde.

Het lokaal is vermoedelijk in de 50-er jaren gemoderniseerd en in 1994 in pandig gerenoveerd. De cultuurhistorische waarden, de ensemblewaarden en de gaafheid van het exterieur en interieuronderdelen geven voldoende aanleiding om het pand van rijkswege te beschermen.

Buiten bescherming valt de houten berging in de ruime achtertuin.

Omschrijving

Het catechisatielokaal en de woning vormen één bouwlichaam, maar zijn in de detaillering van elkaar te onderscheiden. Het gebouw heeft een voortuin die door een gietijzeren hek van het openbare pad wordt gescheiden en een diepe achtertuin. Het gebouw heeft een rechthoekige plattegrond, verdeeld in een lokaal, een woning en een oorspronkelijke aanbouw aan de achterzijde. Het gebouw bestaat uit één bouwlaag onder een afgeknot schilddak; de voor- en zijschilten zijn gedekt met zwart geglazuurde gegolfde Friese pannen en het achterschild met rode ongeglazuurde Hollandse pannen.

De voorgevel is opgetrokken in bruine baksteen op een gepleisterde plint en verticaal geleed door gepleisterde banden. In de voorgevel is het lokaal van de woning te onderscheiden door een hoger opgetrokken borstwering, de versiering van de gevel met diamantkoppen en de gebogen geveltop. De woning heeft een dakschild met zwart geglazuurde Friese pannen en een dakkapel. Alle lichtopeningen zijn onder een getoogde streklaag met trommelveld gemetseld met gekleurde baksteen; T-vensters.

De woning is drie traveeën breed. De toegang heeft een tweetreeds beraapte stoep, deur en bovenlicht. Het opgaande muurwerk is horizontaal geleed door een gepleisterde plint, gepleisterde banden langs onder-, wissel- en bovendorpel van de ramen, een cordonlijst onder het fries, waarin vlakken met siermetselverband. De T-vensters hebben groen geglazuurde lekdorpelstenen en persiennes. In het midden van het dakschild zit een bakstenen dakkapel, met rondboograam en persiennes; hoeklisenen met diamantkopversiering, een architraaf en een houten timpaan.

Het lokaal is drie traveeën breed. De toegang heeft een tweetreeds stoep. De gevelwand van het lokaal risaleert en heeft hoeklisenen, versierd met diamantkoppen en bekroond met een kapiteel waarop de gevellijsten rusten en een bolvormige versiering staat. De gevel is horizontaal geleed door een gepleisterde plint en een borstwering met gepleisterde panelen en gepleisterde banden. De T-venster hebben aan beide zijden sierblokken met diamantkop. In de geveltop een tweelichtvenster, waaronder en waarnaast stenen met opschriften, respectievelijk: CATECHISATIELOKAAL en: ANNO 1905. De geveltop wordt afgesloten met een getoogde streklaag en een gepleisterde geprofileerde lijst die onder de top eindigen in een krul; een horizontale, geprofileerde lijst met console en bolknop bekronen de gevel.

De zuidelijke zijgevel is ongeleed; in de noordelijke zijgevel onder meer een tweelichtvenster met gekleurd baksteen in de strekboog en het trommelveld.

De achtergevel wordt gedeeltelijk oversneden door een berghok uit de bouwtijd met een portaal voor de woning, onder een plat dak. De stenen aanbouw heeft een houten beschieting; de windveer is een gezaagde sierlijst. De woning heeft een twee-lichts-venster, met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zesruits-ramen, onder een getoogde strekboog en trommelveld van gekleurde baksteen. Het lokaal heeft twee zesruits-vensters elk onder een streklaag met trommelveld van gekleurde baksteen. In het dakschild van de woning bevindt zich een dakkapel onder een geringere dakhelling.

Het INTERIEUR heeft de oorspronkelijk indeling behouden. Tot de waardevolle onderdelen behoren ondermeer de paneeldeuren in de woning en de schuifblinden voor de ramen in het kerklokaal.

Het HEK bestaat uit gietijzeren, gecanneleerde stijlen met een knop; de spijlen hebben lanspunten en op de onder- en bovenregel lobbige ornamenten.

Waardering

Het catechisatielokaal (huisnr. 3) met woonhuis (huisnr. 2) en hekwerk uit 1905 onder Overgangsarchitectuur, vermoedelijk ontworpen door K.B. Busstra, is van algemeen cultuur- en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling, namelijk de afzondering van een catechisatielokaal van de woonfunctie, van ofwel de pastorie ofwel een kosterij,
- vanwege de bijzondere samenhang van exterieur en interieur, in relatie tot de bestemming van die ruimten, die door de detaillering wordt benadrukt,
- vanwege de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met de kerk en pastorie,
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kosterswoning

Catechisatielokaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument